Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St, Jersey City, N J 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку: (212) 227-4125
УНСоюз: (201) 451-2200
з Ню Йорку: (212) 227-5250

РІК XC. Ч. 77. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 26-го КВІТНЯ 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, APRIL 26, 1983 No. 77. VOL. XC.

У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ ВІДБУВСЯ З'ЇЗД ПАТРІЯРХАЛЬНОГО ТОВАРИСТВА

Філядельфія, Па. (м.г.). — В суботу, 16-го квітня ц.р., тут у залі Філії Українського Католицького Університету відбувся черговий Крайовий З'їзд делегатів Українського Патріярхального Товариства в ЗСА.

Наради З'їзду відкрив голова Крайової Управи д-р Богдан Лончина. Він провів молитву, однохвилинною мовчанкою вшановано пам'ять провідних членів Т-ва, які в останньому часі відійшли у Божу вічність, привітав учасників З'їзду і гостей. Після відкриття і короткого вступного слова д-р Б. Лончина запропонував вибрати для керування з'їздом Президію. Щоб вибрати Президію треба було втратити біля години часу, поки Реєстраційна комісія видала мандатні карточки для голосування. Було подано дві листи на Президію, але шляхом домовлення узгіднено одну у складі: голова — Микола Галів, заступник голови — Роман Данилевич, секретарі — Володимир Медуха і Василь Никифорук.

З'їзд листовно привітали: Блаженніший Патріярх Йосиф, Владика Стефан Сулик, Владика Василь Лостен і Управа Товариства „Свята Софія". Названі листи-привіти були зачитані, їх учасники прийняли оплесками, а рівночасно рішено, щоби від З'їзду вислати подяки за привіти і привітати Владик від З'їзду, що й зроблено.

Для справнішого переведення нарад З'їзду вибрано комісії: Верифікаційну, Номінаційну і Резолюційну. Верифікаційну і Резолюційну комісії вибрано на З'їзді, а Номінаційну потверджено намічену Крайовою Управою з тим, що вибрано додатково трьох членів так, що Номінаційна комісія складалась з дев'ятьох осіб.

Звітну частину з діяльности Крайової Управи розпочав д-р Б. Лончина. Його звіт був довший. Він розглянув різні аспекти діяльности, а найбільше уваги присвятив питанням, як належить розглядати та підходити у практичному вияві до здійснення основних завдань і цілей, себто до закріплення існуючого патріярхату і його визнання Апостольською Столицею. Підкреслив, що завданням Управи було втримувати тісний зв'язок єпископами, який вдалося належно наладнати. Також були наладнані добрі стосунки і зв'язок з Управою Товариства „Свята Софія" у Філядельфії. Д-р Лончина у звіті

(Продовження на стор. 3)

ЕКЗЕКУТИВА КОМІТЕТУ ЗА ПРАВОПОРЯДОК В УККА ВІДБУЛА НАРАДИ

Ню Йорк, Н.Й. — Екзекутива Комітету за Правопорядок в УККА на свойому засіданні в понеділок, 18-го квітня ц.р., вислухала звітування своїх представників, які були уповноважнені вести розмови з представниками УККА у справі процедури переговорів поміж обидвома сторонами. Передумови для переговорів були з'ясовані у 12-ох точках та опубліковані у пресі у січні 1983 року.

Від того часу відбулися три розмови представників Екзекутиви Комітету за Правопорядок в УККА із представниками Екзекутиви УККА в днях 15-го січня, 25-го лютого і 30-го березня ц.р.

Розмови не принесли порозуміння тому, що Екзекутива УККА не погодилася на засадничі точки передумов, а саме посередництва і присутності представників усіх трьох Церков у часі переговорів, визнання Комітету за Правопорядок і створення статутової комісії з повноправними представниками Комітету за Правопорядок в УККА для перевірки і зміни статуту УККА. З тих причин не визначено дати для дальших розмов, хоч Екзекутива Комітету за Правопорядок стоїть завжди до того готова.

Вислухавши звіту про розмови, Екзекутива Комітету за Правопорядок в УККА вирішила скликати на 14-го травня ц.р. ширші сходини представників організацій та відділів — членів Комітету за Правопорядок в УККА, щоб поінформувати їх точно про перебіг розмов з Екзекутивою УККА, обговорити справу Координаційного Центру і встановити дату передконвенційної наради.

Ширші сходини визначені на суботу, 14-го травня, по полудні з уваги на те, щоб представники організацій могли взяти участь у здвизіпоминках Української Православної Церкви в Бавнд Бруку у неділю, 15-го травня. Ширші сходини розпічнуться в суботу, 14-го травня, о год. 3-ій по полудні, та відбуватимуться в Українському Народному Домі в Ню Йорку, кімната ч. 23.

В засіданні Екзекутиви Комітету за Правопорядок в УККА в дні 18 ц.м. взяли участь: д-р Іван Флис, д-р Богдан Шебунчак, Роман Данилюк, Іван Павленко, Наталя Павленко, Александер Непрель, Євген Стахів, Юрій Солтис, д-р Роман Барановський і Ольга Кузьмович. Згідно із прийнятою ротаційною системою, провід Комітету перебрав тепер д-р І. Флис.

Вбивства створюють конфлікти серед сальвадорських повстанців

Мехіко Сити, Мехіко. — Згідно з повідомленням сальвадорського партизанського руху і уряду Нікарагуа, один із головних командирів партизанських сил Ель Сальвадору, Сальвадор Кастано Карпіо, помер минулого тижня в нікарагуанській столиці Манагуа.

Його смерть викликала цілий ряд питань відносно майбутнього політичного і воєнного положення в Ель Сальвадорі та відновила здогади про непорозуміння в партизанському русі в Центральній Америці.

Уряд Нікарагуа та Народна визвольна армія, фракція сальвадорського партизанського руху, якою командував Каєтано Карпіо, заявили, що 63-літній лідер партизанів Карпіо покінчив самогубством.

У заяві говориться, що він зробив це, після того, як довідався, що його довірений друг був організатором вбивства керівної особи в цій самій фракції партизанів, що і Карпіо, Меліди Анаї Монтес, смерть якої перед тим Нікарагуа приписувала американській розвідці. Сальвадорський партизанський народний визвольний фронт ім. Фарабундо Марті складається з п'ятьох союзних фракцій.

Каєтано Карпіо був не лише популярним партизанським командиром, він був впливовим у політичному житті лівих рухів у Центральній Америці та був сторонником воєнного, а не мирного рішення сальвадорської проблеми. Сальвадорські політичні аналітики вважають, що тепер посилить свій вплив лідер комуністичної фракції сальвадорського партизанського руху Шафік Гандаль, який ставить менший опір переговорам.

Сальвадорський народний визвольний фронт ім. Фарабундо заявив у своїй відозві, що смерть Каєтано та Анаї Монтес були „незамінимою втратою", але фронт присягає продовжувати боротьбу проти сальвадорського уряду з „подвоєною силою".

КРАЙСКІ ЗРЕЗИҐНУВАВ ПІСЛЯ ПРОГРИ СОЦІЯЛІСТІВ

Відень, Австрія. — Соціялістична партія Австрії втратила дотеперішню більшість у паляментарних виборах у неділю, 24-го квітня. Дотеперішній канцлер Австрії і лідер соціялістичної партії заявив після виборів, що він резиґнує з посту канцлера.

Крайскі виступив зі своєю заявою, як тільки результати голосування показали, що його партія втратила 5 місць, з 95 до 90, в 183-членному парляменті, позбавляючи таким чином її простої парляментської більшости, якою соціялістична партія володіла від 1971 року.

Не зважаючи на поразку, соціялісти, які здобули у виборах 47,8 відсотка голосів, залишилися панівною силою в парляменті. Центристська народна партія, яка здобула 43,2 відсотка голосів, збільшила своє представництво в парляменті на 4 місця, тобто до 81.

Мала партія свободи, яка здобула 4,9 відсотка голосів і 12 місць, залишиться зрівноважуючою силою в австрійському політичному житті.

Дві партії захисту природнього довкілля, одна консервативна, друга ліва, не зуміли здобути достатню кількість голосів, щоб здобути місця в парляменті, але вони отримали 3,6 відсотка голосів, відбираючи їх від соціялістів, а тим самим спричиняючи їх поразку і резиґнацію Крайского.

Повідомлення Крайского про резиґнацію явно здивувало лідерів опозиції та журналістів, які зібралися біля нього, як він говорив. Під час передвиборчої кампанії, Крайскі, який хворіє на нирки, не раз заявляв, що якщо його соціялістична партія не здобуде простої більшости в парляменті, то він зрезиґнує.

Появився щоденник А. Гітлера

Бонн, Німеччина. — В кінці минулого тижня світ облетіла сенсаційна вістка подана кореспондентами широкопочитного німецького журналу „Штерн", що їм вдалося віднайти щоденник Адольфа Гітлера, і то цілий комплект, починаючи від 1932 і кінчаючи 1945 роком.

Очевидно, у західньому світі, головно серед спеціялістів і дослідників гітлерівської ери, існує скептицизм щодо автентичности щоденника Гітлера, але досліди тривають і сьогодні ще тяжко твердити із стовідсотковою певністю, чи це фальшивка.

Своє застереження до тієї справи висловили також Дейвид Ирвінґ і Лорд Баллок, британські історики і спеціялісти-дослідники діяльности Гітлера і його режиму на протязі майже 40-ка років. З американських спеціялістів скептично висловився також Чарлз Гамілтон, який на протязі років досліджує рукописи багатьох відомих осіб, в тому числі Гітлера. „Я є майже певний, що знайдений денник є фальшивкою", — заявив Гамілтон кореспондентам під час окремого інтерв'ю.

Денник нібито мали знайти у Східній Німеччини. Речники названого німецького журналу заявили, що після докладних студій ця знахідка допоможе історикам й іншим вченим більше і докладніше зрозуміти політику Третього райху А. Гітлера.

Вшанують сл. п. Іванну Шмериковську-Прийму

Філядельфія, Па. — Тут в приміщеннях Українського Культурно-Освітнього Центру відбудеться в неділю, 1-го травня ц.р., о год. 6-ій по полудні, Вечір спогадів і концерт на пошану Іванни Шмериковської - Прийми, відомої піяністки і співачки, яка померла минулого року. Це буде перше публічне вшанування цієї виїмкової культури мисткині та педагога, яке влаштовує завжди активний у своїй культурній праці Гурток Книголюбів ім. Наталени Королевої і Ліни Костенко.

В програмі вечора беруть участь ред. Ольга Кузьмович, яка виголосить доповідь про св. п. І. Шмериковську-Прийму, та відомі мистці — проф. Дарія Каранович — концертова піяністка, Марія Лисяк — артистка сцен, Роксоляна Гарасимович — піяністка, музичний керівник дівочого хору „Русалка", Володимир Третяк — скрипаль-композитор, Юрій Богачевський — співак-баритон Міської опери в Ню Йорку і Богдан Чаплинський — співак-тенор „Пікольо", опери у Філядельфії.

Вечір відкриє Марія Харина, голова Гуртка Книголюбів, а вестиме ним голова 43-го Відділу СУА Людмила Чайківська. На вечорі буде присутня донька І. Шмериковської - Прийми Рома Прийма-Богачевська, відома балерина і хореограф. Під час програми відбудеться також виставка мистецьких праць св. п. І. Прийми. Після програми організатори будуть приймати гостей чаєм і солодким.

Увесь прибуток з Вечора призначений на закуплення шкільних підручників для українських дітей в Бразилії.

Відбудеться вечір в пам'ять Р. Купчинського

Ню Йорк, Н.Й. — Сім років після смерти сл. п. Романа Купчинського широко відомого журналіста, поета, письменника і композитора-пісняра, появляється збірка вибраних його поезій, фейлетонів та думок п.н. „Невиспівані пісні".

Збірка виходить заходами пластових куренів сеніорів і старших пластунів „Бурлаки", які мають особливий сантимент до Покійного, та доложили справді зусиль і гроша, щоб ця либонь остання збірка творів поета і письменника, появилася друком та дійшла до читача.

Збірку підготовили і зредаґували Богдан Бойчук і Ольга Кузьмович, а мистецько оформив Орест (Ґого) Слупчинський.

З нагоди появи збірки відбудеться в суботу 30-го квітня 1983 року „Вечір в пошану Романа Купчинського", тут в Українському Інституті Америки, при 2 Схід. 79-та вулиця. В програмі його передбачене слово про поета ред. О. Кузьмович і спомин про нього ред. Уляни Любович, деклямації його віршів членами Студії Мистецького Слова Л. Крушельницької, Орестом Кебалом і Стефою Назаркевич-Юзенів, мистецьке читання нарису М. Понеділка, що його виконає актор Степан Крижанівський та виконання пісень Р. Купчинського солістами Мартою Кокольською-Мусійчук і Юрієм Богачевським, як також квінтетом хору „Думка" в складі: Сяня Качарай, Віра Косович, Моніка Крітікос, Дозя Ластовецька і Марійка Мулик.

Вечір вестиме Володимир Гнатківський, а розпічнеться він о год. 5:30 по полудні.

ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ „ФАЛЬСИФІКАЦІЇ ІСТОРІЇ"

Київ, УССР. — Київський „Український історичний журнал" помістив у числі другому з лютого ц.р. інформацію, що в столиці України відбувся республіканський симпозіюм на тему: „Антикомуністична суть уніятсько-націоналістичної фальсифікації історії українського народу". Симпозіюм зорганізував Міжреспубліканський філіял інституту наукового атеїзму Академії суспільних наук при ЦК КПСС і в ньому взяли участь партійні працівники та науковці.

З доповіддю „Східня політика Ватікану і спроби активізації клерикально-націоналістичної еміграції" виступив член - кореспондент АН СССР, Й.Р. Григулевич. Він відзначив, — пише у згаданому журналі О.І.Уткін, — „що в умовах загострення ідеологічної боротьби на міжнародній арені імперіялізм використовує й методи дискредитації теорії та практики наукового соціялізму, посилює активність своїх пропагандистських засобів. При цьому особлива роль відводиться клерикально-націоналістичній еміграції, яка намагається насамперед оживити націоналізм і релігію, протиставити народи нашої країни за расовою, національною та релігійною ознаками й загальмувати процес дальшого зближення соціялістичних націй".

Інший совєтський вчений, д-р філософських наук В.П. Зоц виступив на симпозіюмі з доповіддю на тему: „Неспроможність уніятсько-націоналістичного трактування запровадження і ролі християнства на Русі". Згаданий доктор і совєтський пропаґандист каже, що „клерикали і українські буржуазні націоналісти, готуючись до 1000-річчя запровадження християнства в Київській Русі, розгорнули чергову антирадянську кампанію. Вони використовують при цьому антинаукові положення так званих 'теорій месіянства' і 'богообразності' українського народу, протиставлення його іншим слов'янським народам... штучно перебільшують місце релігії і церкви як в історії Київської Русі, так і України, у становленні й розвитку держави, культури її народу".

Доповідав на симпозіюмі також вже згадуваний О.І. Уткін, кандидат історичних наук, про „Основні напрями уніятсько-націоналістичної фальсифікації історії українського народу", підкреслюючи, що „намагання буржуазних націоналістичних істориків та уніятських клерикалів переглянути історію українського народу є ідеологічною диверсією проти соціялізму". Очевидно, ніхто з доповідачів не обороняв своєї тези, бо цього й не потрібно в підбольшевицькій дійсності, головно тоді, коли „вчені" виступають проти „українських буржуазних націоналістів".

Виступали також інші совєтські „вчені атеїсти", що вказує, що Москва затурбована підготовою Українських Церков і української спільноти до відзначення 1000-річчя хрищення України і це треба мати на увазі, бо згаданий симпозіюм є тільки започаткуванням згаданої кампанії Москви проти тих відзначень.

По 10-ти роках ОМУА знову привітає А. Перейму

І. Крамарчук, А. Перейма та І. Клим на відвідинах у редакції „Свободи".

Джерзі Сіті, Н.Дж. (Л. К.). — Присутність талантів в українській спільноті — однаково мистця слова чи кисті, музичного композитора, чи людини великого політичного і суспільного формату, — завжди є благословенням, завжди є запорукою не тільки збереження української культури, але і її існування, аж доки українська спільнота не увіллється у живе русло своєї вільної країни.

Тому не диво, що коли минулого року восени до Головної Канцелярії УНСоюзу та Видавництва „Свободи" завітала мисткиня Ака Перейма, заповівши, що Об'єднання Українських Мистців Америки (ОМУА), спільно з 82-им Відділом Союзу Українок Америки, дня 1-го травня 1983 року, в Ню Йорку влаштують виставку (велика прогалина часу від прибуття мисткині аж до цих пір з уваги на те, що А. Перейма замешкує в Трой, Огайо, і їй було б неможливо прибути безпосередньо перед самою виставкою до Видавництва „Свободи") її мистецьких праць. З мисткинею того дня прибули Іванна Клим — культурно-освітня референтка, та Ірина Крамарчук — пресова референтка Відділу. А. Перейма є також членкою цього Відділу СУА.

Мисткиня, на обличчі якої зарисовувалась особлива вітальність, розповідаючи про свою творчість редакторам, заявила, що в неї є вічне бажання завжди пошукувати за чимось новим, творити щось відмінне від попереднього. І для неї, — як вона сказала, — навіть неважливе в якій ділянці мистецтва вона творить, ані в якому стилі, важлива тут сама творчість у собі. Вона зокрема зацікавлена символікою, якою вона користується — не припадково, а обдумано, тобто ця символіка має значіння того об'єкту, що його вона символізує. Праці її здебільшого основані на українському фолкльорі, бож, — як заявила мисткиня, — вона „до сліз зачарована" українським фолкльором, народними приповідками, обрядами, звичаями. Згадавши своє дитинство, А. Перейма сказала, що вона народилася у Польщі, де „не було нічого українського", хібащо з ним зустрічалася, коли перебувала у своєї бабуні або свого вуйка Ярослава Елеїва на вакаціях, — „який , — оживлено підкреслила мисткиня, — „засіяв у моїй душі зернятко любови до українства, до українського фолкльору, і тоді — куди я далі піду уже залежало від мене".

У дальшому А. Перейма накреслила дещо із своєї біографії. Ось вона : у 1963-1964 роках мисткиня студіювала в Мистецькій школі в Чикаґському інституті мистецтва, у 1965 році вона отримала диплом із школи Дейтонського інституту мистецтва — головним предметом цих студій була

(Продовження на ст. 3-ій)

У світі

ЗГІДНО З ДУМКОЮ цілого ряду високих офіційних осіб Адміністрації президента Роналда Реґена, потрібні великі зусилля в Ель Сальвадорі, інакше партизани виграють війну. Навіть при таких надзвичайних зусиллях, вони вважають, потрібно буде від двох до сімох років, щоб зробити певний поступ у встановленні миру в цій країні.

ПРЕСОВЕ АҐЕНТСТВО Новий Китай повідомило з Пекіну, що китайські війська вбили 16 в'єтнамських вояків у двох сутичках на кордоні з В'єтнамом у провінції Юннан. Одна група в'єтнамців була розбита китайською охороною біля китайського села, а другу розгромили китайські прикордонники, коли вона хотіла напасти на прикордонний сторожевий пост.

ПРЕДСТАВНИКИ СВІТОВОГО Жидівського конґресу заявили у четвер, 21-го квітня, що вони не будуть далі брати участі у святкуванні 40-ліття повстання в жидівському ґетто у Варшаві. Речник конгресу заявив, що жидівська делеґація цілий тиждень зазнавала „провокації та маніпуляції". Повідомляючи про припинення своєї участи, речник конгресу Марк Фрідман сказав, що „останньою каплею" була телевізійна програма в середу, в якій польське телебачення порівнювало нацистську загладу жидів з масовим вбивством палестинців у Бейруті в таборах для цивільних утікачів та з атомним бомбардуванням Гірошіми.

ПОЛІЦІЯ ПЕРУ ПОВІДОМИЛА, що в четвер, 21-го квітня в збройних сутичках між маоїстськими партизанами та індійськими селянами в горах Андах в Перу загинуло щонайменше 100 осіб. Речник поліції заявив, що це була найзавзятіша битва у війні, яка почалася три роки тому з маоїстською групою, яка називає себе „Світлий шлях".

МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ Єгипту Бутрос Ґалі заявив, що кризи у відносинах між Єгиптом і Палестинською Визвольною Організацією немає, але одночасно він закликав ПВО переглянути своє від'ємне відношення до мирного пляну президента Роналда Реґена. У своєму інтерв'ю лондонському арабському тижневикові „Ат Тадамон" Ґалі сказав, що повідомлення про кризу „перебільшені".

ПРЕСОВЕ АҐЕНТСВО ІНДІЇ повідомило в четвер, 21-го квітня, що переповнений автобус, який їхав у гірській місцевості на півдні Індії після відмови гамульців, ринув у пропасть і загорівся. У цій катастрофі загинуло щонайменше 35 осіб, а інші 50 були поранені.

КОРОЛЕВА БРИТАНІЇ Єлисавета II відсвяткувала у Віндзорському палаці в четвер, 21-го квітня, свій 57-ий день народження. Три її сини тепер перебувають за кордоном, а тому сімейне прийняття було скромне.

В Америці

СЕНАТ ГОЛОСАМИ 91 проти 5 проголосував за відклонення закону, який передбачав, щоб банки і фінансові інституції автоматично відтягали 10 відсотків із заощаджень і пересилали їх до федеральної каси. Таке голосування відбудеться ще в Палаті Репрезентантів, але ніхто не сумнівається, що й там голосування випаде в користь відкладення тієї справи, або занехання її взагалі, бо Білий Дім і обидві палати Конґресу отримали таку силу кореспонденції в тій справі, що в секретаріяті Конґесу не можуть дати собі ради. Вправді, спікер Палати Репрезентантів підтримує у тому випадку президента Роналда Реґена і намагається скерувати голосування в користь Уряду, вважаючи, що є багато осіб, які ошукують Уряд.

НОВИМ ПРЕЗИДЕНТОМ ПРОФСПІЛКИ Тімстерів був обраний Джекі Прессер, аґресивний профспілковий лідер з Огайо. Вибір Прессера відбувся без жадного спротиву членів профспілкової ґенеральної екзекутивної ради і всі присутні підкреслювали здібність нового президента, який, як відомо, має прийти на місце Роя Л. Вілліямса, який мусів зрезиґнувати зі свого становища, щоб тимчасово залишитися на волі. Вілліямса судили за перекупство і змову і, не зважаючи на те, що він хворий, суддя зарядив був, що він мусить зголоситися до в'язниці для відбуття кари. Новий президент заявив кореспондентам, що в його профспілці не рядитиме „мафія", а тільки законно обрані голосами робітників члени Ради.

КРАЙОВИЙ КОМІТЕТ Демократичної партії вирішив, що чергова конвенція для вибору кандидата на президента у виборах в 1984 році, відбудеться у Сан Франсіско, Каліф. Члени Крайового комітету голосами 23 проти одного обрали каліфорнійське місто місцем конвенції, не зважаючи на інтенсивні заходи новообраного посадника Чикаґо Гаролда Вашінґтона, щоб збір демократів відбувся в його місті. Також Ню Йорк і Вашінґтон зголосили були свою готовість гостити делеґатів Демократичної партії в їхніх містах.

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР Джордж Шулц вирішив перебрати ініціятиву переговорів у Ливані у свої руки і з тією метою вже минулої неділі, 24-го квітня ц.р., вибрався в подорож на Близький Схід, де він має в пляні зусрінутись не тільки з ливанськими, але також з ізраїльськими, йорданськими і єгипетськими чинниками. Адміністрація президента Роналда Реґена хоче за всяку ціну добитися виведення ізраїльських військових частин з Ливану, бо такий крок, на думку речників Адміністрації полегшить привернути мир в Ливані і започаткувати переговори про справу підписання мирового договору.

ГЕН. ВІЛЛІЯМ С. Вестморленд виграв справу в суді проти Сі-Бі-Ес Нюз, коментатори якої твердили, що вони розпоряджають документацією, яка нібито доказує, що згаданий генерал, будучи на становищі головнокомандувача американських військ у В'єтнамі, зумисно применшував число ворожих військ і таким чином вводив в блуд Уряд у Вашінґтоні. Ген. В. Вестморленд зажадав від Сі-Бі-Ес Нюз, щоб вони передали йому ці документи і так справа опинилася в суді. Федеральний суддя наказав тепер передати копію зібраної документаціїї ген. Вестморлендові, а рішення у справі скарги западе пізніше. Як відомо, ген. Вестморленд вимагає від Сі-Бі-Ес Нюз 120 мільйонів долярів відшкодування за образу і неправдиві інформації.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $1.25 місячно. За кожну зміну адреси - $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Президент Реґен і Центральна Америка

Президент Реґен і з ним вся Америка радіють поступовим поліпшенням економічного стану ЗСА. Цей позитивний зворот американської економіки на шлях економічного покращання в ніякому разі, однак, не зменшує труднощів президента Реґена на міжнародному форумі. Конкретно, йдеться про Центральну Америку, а головно про Нікараґуа і Сальвадор, де СССР і Куба мають вже сильні причілки, з яких плянують поширювати комунізм на інші країни Центральної й Південної Америки.

Проте клопоти і труднощі президента Реґена не спричинили ані Андропов ані Ґромико — хоч на цьому відтинку також не все гаразд — але домашня опозиція. Ліберали та ізоляціоністи з обох партій в Конґресі грозять заблькуванням мілітарної допомоги для Сальвадору, і подають багато причин, які важко трактувати поважно. Наприклад, вони вважають, що Америці повинно бути байдужим — чи Сальвадор є під тоталітарним диктатом правої чи комуністичної олігархії і диктатури.

Від довгих місяців президент Реґен твердить, що Москва, Східня Німеччина й Чехо-Словаччина узброюють не тільки Кубу, але передовсім Нікараґуа. Щойно на днях бразилійський уряд завернув чотири лівійські літаки, наладовані совєтською зброєю, бомбами, ракетами, які везено до Нікараґуа причепивши фальшиву етикетку, мовляв, там: амбулянси, шпитальне випосаження та медичні предмети для лікування тощо.

Гіпокризії лібералів можна протиставити доказ, що Центральна Америка в руках промосковських комуністів становить смертельну загрозу для безпеки Америки. Майже половина імпортованої нафти до ЗСА проходить через Центральну Америку, і тому доступ до Панамського Каналу є конечним для життєвого інтересу Америки.

Критики президента Реґена безнастанно пригадують, що вирішення таких конфліктів, які тепер існують у Нікараґуа і Сальвадорі, повинні бути полагоджені „шляхом переговорів", а не фізичною силою. Пригадаймо, що в Ялті Сталін пророчисто підписав договір, що у всіх східньо-европейських країнах будуть „вільні вибори". Знаємо, що сталося з тими „ вільними виборами" — в Польщі, Чехо-Словаччині, Мадярщині і Румунії.

Кілька років тому президент Картер намагався здобути для ЗСА сандиністів в Нікараґуа, надсилаючи їм куди більш економічної допомоги, ніж Америка дала правому диктаторові Сомозі за 20 років співжиття Америки з Нікараґуа. Це вирішення „шляхом переговорів" з комуністичними сандиністами не довело до замирення в Нікараґуа, — як тоді думав Картер.

Сандиністи, не зважаючи на американську економічну допомогу, почали нарушувати стабільність Сальвадору шляхом насилання туди комуністичних аґітаторів, здебільшого кубинців, та доставляти велику масу зброї із Совєтського Союзу, Східньої Німеччини та Чехо-Словаччини.

Якщо Москва приписує собі право узброювати не тільки Нікараґуа, але також комуністичних повстанців в Сальвадорі, які стараються повалити сальвадорський уряд, що є в союзі з Америкою, — то чому Америка не може обороняти власних політично-мілітарних та економічних інвестицій в Сальвадорі?

Понад півтора сторіччя тому, 2-го грудня 1823 року, президент ЗСА Дж. Монро, в його посланні до Конґресу склав декларацію, що була спрямована проти створення европейськими державами нових колоній на американському континенті та їхнього втручання в справи американських держав.

Тому сьогодні тим більше дивно, що президент Реґен мусить наводити стільки арґументів, щоб переконати лібералів-ізоляціоністів, які вголос поширюють свою думку, що Америка не повинна обороняти своїх інтересів у Центральній Америці.

Але, на жаль, так воно не є.

ФЕДЕРАЛЬНА ЛАВА присяжних в Ґрінсборо, Північна Каролайна, обвинуватила шістьох членів скрайньо-правої групи Ку-клак-склену і трьох американських нацистів, які в 1979 році влаштували були расистський мітинґ, під час якого дійшло до заколотів і зударів між кленом і місцевими противниками. У заколотах загинуло три особи, а дві були тяжко поранені вистрілами з рушниць.

Анатоль Камінський

РЕЖИМ ПОСИЛЮЄ ТИСК НА ВІРУЮЧИХ

З України надходять вістки про скріплення режимом репресійного тиску і зосібна спроб залякування українців католиків та інших віруючих, головно п'ятидесятників. Це пов'язують з перед-Великоднім часом, в якому теж і в минулих роках партійні і адміністративні чинники „проявляли", звичайно, більшу „активність" у поборюванні „унійтської церкви" та „різних сект", передусім євангелицьких.

Усе це відбувається на тлі широкомаштабної пресової кампанії проти української Церкви, в якій особливо вагоме місце відводиться теж і нашим Церквам за кордоном. Так, наприклад, С. Возняк, кандидат філософських наук з Івано-Франківська, у програмній статті „Релігія в сучасній боротьбі ідей", в „Радянській Україні" з 22-го лютого ц. р. писав, що „в арсеналі ідеологічних диверсій проти реального соціялізму дедалі помітніше простежується ставка імперіялістичної реакції на клерикальний антикомунізм, на релігію як один з каналів експорту буржуазних ідей". На його думку, „ударною силою антикомунізму виступає нині католицький клерикалізм", що його він ставить в центрі того, що він означує „мнимим релігійним бумом" та який охоплює теж інші християнські релігії і іслям. Все це автор в „Радянській Україні" відводить, очевидно, на рахунок закордонних „релігієзнавців і марксологів", пишучи, що, мовляв, „з метою регабілітації релігії і церкви, піднесення їх престижу на Заході багато пишуть про релігійний бум нашого часу, про нібито зростаючу роль католицизму в світовій політиці, революційні потенції релігії взагалі і, зокрема ісламу, про 'ренесанс християнства' в соціялістичних країнах тощо".

Що однак, зосібна, непокоїть Возняка і його зверхників, це — факт, що „останнім часом посилились спроби зарубіжних клерикально-націоналістичних кіл оголосити християнську релігію ' основним рушієм історії українського народу'. На щит піднято, стару, давно спростовану життям, концепцію вродженої 'виняткової' релігійности українців. Включаючи християнську релігію до складу духовних структур українського народу, клерикально-націоналістичні фальсифікатори намагаються обґрунтувати 'єдність, інтеґральність, національної і християнської ідеї', і на цій підставі оголосити греко-католицьку, уніятську церкву національною церквою".

У цьому контексті — згідно з Возняком — відбувається теж фальсифікування і „використовування' різних історичних подій та розвитків і він відмічує зосібна „наближення 1000-річчя запровадження християнства на Русі". Він пише, що „навколо цієї події на Заході розгортається галаслива антикомуністична й антирадянська кампанія, в якій беруть участь буржуазно-націоналістичні, білогвардійські та клерикальні кола".

При цій нагоді дісталось теж і офіційній Православній церкві. Возняк пише, що „слід підкреслити, що й релігійні організації в нашій країні, зокрема руська православна церква, теж намагаються перебільшити роль релігії і церкви в історії, зокрема роль запровадження християнства на Русі. 'Хрищення Русі' нібито започаткувало історію вітчизняної культури, 'духово обєднало' населення руської землі, 'благодійно' впливало на суспільне життя тощо. Посилились спроби православних теологів приписати православ'ю уявні заслуги в національно-визвольній боротьбі народів Росії".

Є у Возняка, однак, і таке ствердження, як наприклад, що „от що стосується релігійних організацій, релігійних діячів, то в конкретних історичних умовах, в окремих питаннях їх діяльність могла мати прогресивний характер. Однак вона випливала не з суті релігії, а з громадянської позиції духовенства, врахування церквою реальної суспільної обстановки". Це звучить як таки шукання „мостів" до офіційної Російської православної церкви, або й інших віроісповідань, готових співпрацювати з режимом...

У відношенні закордонних Церков „крапки над і" ставить ще інший автор — професор марксизму-ленінізму Є. О. Ножин, — який в „Комуністі України" за березень ц. р., у статті п. з. „Фронт без перемир'я" твердить, що, мовляв, відверто підривну буржуазно-націоналістичну політику під релігійним прикриттям ведуть українська католицька (уніятська) церква і українська автокефальна православна церква, ядро якої складають злісні вороги українського народу — колишні петлюрівці, пособники гітлерівців, головорізи з бандерівських банд тощо".

Про ці питання говорилось навіть на зустрічі співробітників і членів редколегії „Вопросов філософії" (питань філософії) із завідуючими відділів науки і наукових заведень ЦК компартії союзних республік, обкомів і міськомів КПСС в Москві, у жовтні м. р. Як подав цей журнал у своєму 1-му числі за 1983 рік, завідуючий відділом науки і наукових установ Ужгородського обкому КПСС В. Л. Боднар, вимагаючи аналітичних і оперативно-дійових статтей на теми культури, інтернаціонального і національного в духовому житті, впливу науково-технічної революції (НТР) на духове життя ітп., підкреслював зосібна, що „необхідно є виділити проблеми впливу церкви, яка стоїть зокрема гостро в західних областях України. Хотілось би бачити більше публікацій про цю проблему".

(Закінчення на стор. 4)

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

Редагує Лев Яцкевич

Меандри нашої погоди

Ніщо не має такого вітального впливу на людське життя, як погода. Історія нас вчить, що багато цивілізацій зникло з обрію землі а на їх місце появилися нові цивілізації, у висліді злого або доброго підсоння.

А, проте, сучасна генерація вважає добру погоду, як щось природне, що ніколи не може змінитися. Підставу до такого міркування дає нам дійсність, яка дозволяла нам на протязі 50 років (1910-1960) втішатися відносно доброю погодою, без великих змін і коливань.

Але в останніх кількох роках погода змінилася на гірше, посухи чергуються з повінями. На що хворіє наша погода? В чому причина тих всіх змін?

Кліматологи вияснюють це різними теоріями. Одна з них — це теорія коливання соняшної орбіти землі, з якою повязана змінливість нашої погоди. Друга теорія — це теорія соняшних плям, які появляються циклічно, що 11 1/2 року. Останньо, вони появилися на поверхні сонця у 1979 році. Поява плям на сонці обнижує його температуру, а в тому і кількість тепла, що його отримують певні смуги нашої землі.

Ще інші теорії пов'язують зміни погоди з наявністю вулканічних хмар в повітрі. Таку хмару, до речі, спричинив у березні 1982 року вибух мехіканського вулкану Ель Чічон. Такі вулканічні хмари блькують доплив соняшного проміння на землю. Що, проте, турбує найбільше кліматологів, це те, що холодна погода вирощує ще холоднішу. Бо від смуг землі, покритих снігом, відбивається приблизно 90 відсотків соняшних променів. У висліді, холодна температура нашої атмосфери доводить вологе повітря до конденсації та збільшення снігових опадів.

Ще іншим природним феноменом, що зумовлює зміну погоди — це ефект блькування повітряного струменя. Такий повітряний струмінь на висоті 6-10 миль постає у висліді процесу енергетичної виміни тепла поміж гарячим, тропічним та холодним, полярним повітрям. Такий феномен мав місце в ЗСА в 1980 році та був пов'язаний з нищівною тепловою хвилею повітря, яка спричинила смерть 1,300 людей, при одночаснім жахливім морозі в Південній Африці та зливних дощах у Східній Европі.

У журналі „Знання", з 28-го серпня, 1981 року поміщено цікаву статтю про постійне підвищення відсотку двоокису вуглецю у повітрі, у висліді надмірного спалювання енерґетичних палив та зрості технології у промислових країнах світу. На думку автора цієї статті, двоокис вуглецю діє в повітрі, як ізоляція, що затримує тепло землі та підносить в той спосіб пересічну температуру атмосфери. Кліматологи обраховують, що при кінці цього сторіччя, температура на землі піднесеться на кілька ступенів Цельзія і під її впливом почнуть топитися полярні ледняки. Топлення ледняків збільшить кількість води в океанах, яка покриє частину прибережного суходолу, затоплюючи гавані і прибережні доми й споруди. Для прикладу можна подати, що в 1970 роках рівень океанів підніся на чотири інчі.

Великий вплив на погоду має залісення нашої плянети. На жаль, площа лісів на землі катастрофічно зменшується, почавши від стародавніх часів. Люди вирубують ліси, щоб огріти доми, для будівельних потреб продукції паперу та поширення посівної площі.

Згідно зі статистикою, кожного року лісова площа світу меншає на 63 мільйони акрів. Ліси становлять запору проти вітрів і тому впливають на устійнення підсоння у сумежних смугах. Вистачить згадати Сагару, що в стародавніх часах була покрита виноградниками та урожайною землею. По вирубанні лісів в Північній Африці на пальне, будову домів та кораблів, почали віяти в тому напрямі вітри, що покрили Сагару грубою верствою піску та перетворили її в пустелю. Бо, крім ерозії землі, відлісення має також великий вплив на затримання ґрунтових вод та дощових опадів.

Звичайно, зміна погоди й підсоння не завжди зумовлені дією людини та людської цивілізації, вона зумовлена також природними факторами. Доказом цього — численні посухи та голодові періоди, що споконвіку переслідували й переслідують людство. З тими пошестями люди боролися мандрівкою, перекочовуючи на інші смуги землі.

Але сьогодні тих можливостей уже немає, бо немає вже вільної, безпанської землі. У висліді, майже цілий світ — залежний тепер від харчових надвишок Америки, Канади, Арґентини та Західньої Европи, які тими надвишками прокормлюють населення кліматично упосліджених, чи належно нерозвинених країн. Але у випадку поганої погоди та неврожаїв ця харчова залежність становить катастрофічну загрозу для решти світу. Цю загрозу погіршує ще факт звуження кількости рослинних харчових пород до 30-ти, з-поміж яких п'ять заспокоюють харчові потреби 60 відсотків людей. Маємо тут на думці: картоплю, риж, пшеницю, кукурудзу та ячмінь. Через дальше обмеження кількости родів харчових рослин, ми збільшуємо нашу вразливість кліматичних змін нашої плянети Землі.

Людмила Волянська

ЧИ ДОЧЕКАЄТЬСЯ МИСТЕЦЬ ВІЗИ НА ВИЇЗД?

I.

Не вперше український читач чує прізвище Феодосія Гуменюка, славного українського маляра-нонконформіста, який досі марно добивається виїзду з СССР на волю закордон, хоч більшість інших мистців-неконформістів, з якими Ф. Гуменюк влаштовував вистави в свій час у Москві й Ленінґраді, вже давно втішаються вільною творчістю закордоном, переважно в ЗСА. Але в цьому є також певна „закономірність": нелегко вдалося виїхати російським і жидівським малярам-неконформістам, але таки вдалося; а українських мистців, як і інших українців-дисидентів, адже в совєтах завжди „мірялося іншою міркою", згідно з сумно-гумористичною примовкою: Що попові можна, те дякові зась!. Бо Феодосій Гуменюк не тільки культуротворець і незвичайно талановитий артист-маляр, „окраса українського авангарду", а він ще й український патріот, про що свідчить, наприклад, хоча б те, що, коли в Москві розпочалися неконформістські російські малярські виставки, то маестро Ф. Гуменюк відразу ж зорганізував у Москві „Першу виставку українських художників-неконформістів", а згодом другу виставку українських художників неконформістів, згідно з Шевченковою засадою: у них (росіян) мова, і у нас (українців) мова, у них література, і у нас література... — Але дійсність каже, що окупантові України — тоді білому, а тепер червоному — таке не до вподоби і він на це каже „ніззя", як у свій час сміявся з такого большевицького українофобства ще письменник Юрій Яновський.

Якраз про сумну долю цього великого українського мистця заговорив вільний світ знову статтею в „Новому Русскому Слове", з березня, Александра Глезера, відомого мистецького антрепренера, мистецтвознавця і маляра-неконформіста, який виїхав нещодавно з СССР, і заснував у Джерзі Сіті, по сусідству „Свободи", „Музей російського сучасного мистецтва в екзилі", де експонуються також численні українські малярі.

Ім'я і прізвище художника Ф. Гуменюка зустрічалося часто у зв'язку з відомими виставками неконформістів під совєтами, про які слід сказати пару слів. Незалежний мистецький рух у Совєтському Союзі, відомий під назвою „руху неконформістів", розпочався в 1956 році, три роки після смерти Сталіна, коли за влади Хрущова наступило деяке „потеплиння" лютого сталінського режиму. Тоді совєтські офіційні чинники навіть дозволили кільком модерністам-мистцям експонувати свої твори в програмі підготовки голосного „Московського фестивалю молоді", який відбувся в 1957 році. Скористувавшись із атмосфери „розкутости", як про це писав у той майже час Іван Світличний, — ці мистці відійшли цілковито від єдиного, визнаного в СССР і дозволеного „соцреалізму" та почали творити своє вільне мистецтво, взоруючись на західніх зразках. Їх, очевидно, за деякий час почали переслідувати. Серед цих мистців було появилися кілька українських імен, але і вони виставляли свої твори виключно разом з усіма підсовєтськими мистцями, в більшості російськими, та з мистцями жидівського походження.

Але ось Ф. Гуменюк вирішив організувати „Першу виставку українських мистців-неконформістів у Москві", а за нею другу. Для цього він листовно, телефонічно чи усно запросив відомих йому українських сучасних образотворчих мистців, які творили не в стилі ялового „соцреалізму", а незалежно від „генеральної лінії партії". Про це, наприклад, розповідала в редакції „Свободи" два роки тому молода малярка-українка з Ленінграду Зоя Лимар-Красновська. Її тоді теж запросив Ф. Гуменюк до участи у виставках, пояснивши їй, чому має бути окрема українська...

Ще більш докладно про Гуменюка згадав у листі мистець Володимир Макаренко у тому ж 1980 році, відразу по його власному приїзді на вільний Захід. Лист писаний до тих осіб у ЗСА, яких просив допомогти Гуменюкові видістатися з Совєтського Союзу. В. Макаренко писав: „Феодосій Гуменюк, талановитий художник України. Все своє мистецтво присвячує історичним подіям на Україні та її славним синам. Ф. Гуменюк — організатор '1-ої виставки Українських художників у Москві', на яких був присутній ген. П. Григоренко; Ф. Гуменюк був організатором і ' Другої виставки українських художників у Москві'. Ф. Гуменюк — учасник багатьох неконформістських виставок в Ленінграді, відкіля його вигнали. Зараз Ф. Гуменюк одержує відмови від властей СССР на виїзд до Канади.

(Продовження буде)

Іван Кедрин

ЮВІЛЕЙНА КНИГА УАГ У ЛЬВОВІ

I.

У 1978 році появилася 612-сторінкова „Ювілейна Книга Української Академічної Гімназії у Львові" (Філядельфія-Мюнхен). У березні 1982 року появилася друга частина. На обох книгах зазначено те саме: „На 100-річчя першого українського іспиту зрілости". Але від заснування у 1967 році Комітету для відзначення Української Академічної Гімназії у Львові окремою книгою до часу появи згаданої першої частини минуло кругло яких десять років, та від першої частини до появи другої — дальших чотири роки. Цей довгий період має власну світлу і несвітлу історію, подробиці якої могли б заповнити окрему книжку, що її можна би видати під заголовком: „Як трудно українській громаді зреалізувати якусь добру ідею".

Автор цих рядків був членом Редакційної Колегії, приїздив до Філядельфії на засідання тамошнього Ділового комітету, добре ознайомлений з усіма перипетіями, що їх треба було переборювати, поки появилися ці дві частини книги і тому вважає, що в ім'я відомого гасла „щоб баламутство не ширилося" (бо воно ще далі шириться довкола Ювілейної книги) треба спершу з'ясувати деякі подробиці народження цієї книги, поки приступити до її ділової оцінки. Бож уміжчасі померли вже перший редактор книги — професор Степан Шах, помер член Редакційної Колегії Богдан Кравців, скарбник Роман Кравців, член Ділового комітету д-р Роман Кос, голова Контрольної комісії інж. Михайло Караман і найстарший віком колишній учитель тієї гімназії, який жив в ЗСА, Михайло Тершаковець. Редакторами Ювілейної книги були за чергою пок. проф. Стефан Шах, проф. Роман Кухар, д-р Богдан Романенчук і врешті д-р Олександер Домбровський. У минулому році д-р В. Кухар, який у першій частині Ювілейної книги названий, як один із сімох членів Редакційної Колеґії, насправді був першим діловим редактором, чи пак „упорядником" книги, — видав окрему книжку „До блакитних вершин" — „Перша українська Академічна гімназія у Львові в історичній перспективі" (Лондон, 1981, стор. 146). Вже сам цей перелік прізвищ і дат вказує, що видання Ювілейної книги було подібне до мандрівки наших козаків немащених возом по вибоїстому степу на Крим по сіль...

Історію, як постала Ювілейна книга УАГімназії у Львові подає покійний уже Михайло Караман, як голова Ліквідаційної комісії колишнього Ділового комітету. Цей його звіт може послужити за зразок безпристрасного об'єктивізму. Він стверджує, що насправжнім ініціятором відзначення першої матури (іспит зрілости) в Академічній гімназії у Львові окремим виданням був мгр Іван Костюк з Трентону, як автор першої в цій справі статті в Америці. Він став секретарем заснованого для цієї справи Ділового комітету у Філядельфії під головуванням тоді декана, опісля шамбеляна, тепер уже митрата Мирослава Харини. І. Костюк став ентузіястом, ба навіть фанатиком видання Ювілейної книги і займався збіркою матеріялів. Але мав дивний підхід до тієї збірки. Кого стрінув, про кого знав, що він був колись учнем Академічної гімназії у Львові, просив: „Напишіть щось". Того „щось" назбиралося повних дві об'ємисті валізи, що їх раз Іван Костюк привіз і з тріюмфом поставив на підлозі в кімнаті головного редактора "Свободи" Антона Драгана у Джерзи Сіті. Ще того самого дня Антін Драган, покійний Богдан Кравців і автор цих рядків випорожнили ті валізки, розклавши їх зміст на редакційні столи і ствердили, що це горох з капустою і щоби розділити тамошній кукіль від зерна, зробити селекцію та доповнити потрібним для такої книги статтями й фактичним матеріялом — треба велетенської фахової праці. Всі ми три одностайно стали на становищі, що Ювілейна Книга Академічної Гімназії мусить мати характер радше науково-історичного довідника, як календаря-альманаха, себто — найбільший натиск треба покласти на фактаж, на з'ясування історії тієї унікальної української середньої школи і на її значення, себто, — які заслуги вона поклала в різних ділянках українського життя. Іван Костюк запропонував усім нам трьом з редакції „Свободи" чи кожному зокрема стати редактором Ювілейної книги, — з уповноваженням від Ділового комітету, який вибрав нас, як „окрему комісію, яка перевірила б зібрані матеріяли. Найкращим редактором такої книги був би покійний Богдан Кравців, але він редаґував тоді реґіональний Станиславівський збірник і не мав часу, — не мали його також Антін Драган, як редактор щоденника, ані я, що мешкав тоді в нюйоркській дільниці Квінсу і разом з доїздом до „Свободи" в Джерзі Сіті і восьмигодинною заробітковою працею витрачав щоденно рівно 10 годин. Але, на жаль, Михайло Караман стверджує: „У дальшому дуже часто без порозуміння з членами Комітету секретар Ділового комітету мгр І. Костюк змінював число Ділового комітету, Редакційної Колеґії, покликаючи на їхнє місце особи, відповідно до його вподоби. Так то з більшим чи меншим непорозумінням Діловий комітет працював 11 років, відбувши в тому часі 35 засідань..." В дальшому М. Караман жаліється, що мгр Іван Костюк почав (мені по нинішній день не відомо, з якої власне причини) розписувати десятки листів до прерізних людей з різних континентів з скаргами на Діловий комітет та його окремих членів; при чому деякі такі листи були — як пише М. Караман — просто „пашквілями". Треба ще додати, що ті листи, повні їді, обвинувачені кепкування, були писані своєрідним львівським русинсько-польським жарґоном, який ніби мав бути гумористичним, насправді ж був додатковою образою для відборців. У зв'язку з тими листами мгра І. Костюка сам я стримав багато листів, особливо з Канади, з запитами, „чому властиво о. М. Харина перешкоджує видати Ювілейну книгу". Треба було мати велику терпеливість, щоб пояснювати і переконувати що не треба вірити таким інформаціям. На засіданні Ділового комітету у Філядельфії 16-го вересня 1972 року я, приїхавши туди з Ню Йорку, запитав присутніх панів просто: „Яка причина, що між вами, членами Ділового комітету і секретарем Комітету І. Костюком настав такий конфлікт, що неможливою стала співпраця?" Мені відповіли: „Бо він хоче бути редактором книги та ще й щоби йому ніхто туди не втручався, а ми на це не погоджуємося".

(Продовження буде)

У Філядельфії...

(Продовження зі стор. 1)

натякнув, що були непорозуміння з журналом „Патріярхат", а зокрема з його редактором М. Галівим, який мав дещо відмінний погляд щодо рішень Управи, яка наголошувала — „не критикувати Святішого Отця, ні кардинала В. Рубіна". В дальшому говорив про контакт Управи з відділами, поїздки до Риму, видавничі справи, поточну працю Управи і про кризи у Церкві. З них назвав дві кризові ситуації. Перша, це було у зв'язку з опублікуванням обмінних листів московського патріярха Пімена з Папою Іваном Павлом II, а друга з опублікуванням листів кардинала Рубіна до Патріярха Йосифа і відповідь Патріярха, що їх надрукував у своєму офіціозі „Церковні вісті" Єпископ Августин Горняк. Велику частину свого звіту д-р Лончина присвятив теоретичному обоснуванню завдань зорганізованого мирянсько го руху.

Анатоль Ромах подав звіт за секретаря Василя Папіжа і свій, як архівар. Він назвав скільки вийшло і вплинуло листів до Крайової Управи. Відмітив,в якому стані знаходиться архів Товариства. Рома Гайда звітувала, як заступник голови. На доручення голови Управи ходила на авдієнції до Владики Лостена, підкреслюючи, що Владика Лостен має зрозуміння до завдань мирянського руху.

Василь Колодчин подав звіт з організаційної референтури. На сьогодні крайове Товариство складається з 44-ох відділів, серед яких є декілька дуже активних. Завдяки вмілому веденню і керуванню голови Управи д-ра Б. Лончини праця в Управі була приємною. Касовий звіт був видрукований так, що всі учасники запізнались з фінансовим станом Товариства.

Окремо були складені звіти адміністрації й редакції журнала „Патріярхат".

Перший склав звіт відповідальний за адміністрацію д-р Володимир Пушкар. Він крім статистичного зіставлення з журнала „Патріярхат", в якому вказав куди і скільки розходяться примірників, також подав фінансове зіставлення, що було надруковане і вручене всім учасникам З'їзду так, що кожний мав нагоду запізнатись з цілим оборотом видавництва. Крім цього, він подав усний звіт, в якому вказав, у яких обставинах приходилось працювати і скільки для цього приходилось витрачати часу. Все це виконувалось безкоштовно. Покривати видатки кожного місяця за журнал, якого тираж сьогодні добігає до 4,000, не є так легко. Але все ж таки праця знаходить серед читачів й мирян зрозуміння і підтримку.

Микола Галів подав обширніший звіт з діяльности головного редактора. Він вказав, що журнал „Патріярхат" є незаперечною унікальністю серед української діяспори у вільному світі. Журнал втримується виключно на власних силах, себто з передплат, кольпортажу, який приносить прихід, за що належить велика подяка кольпортерам, і пожертв на „пресовий фонд". Власне це велике зрозуміння до журнала додає сили й охоти для його редакції й адміністрації. Він вказав на труднощі, які існували у минулому, як також згадав про ті напрямні, які визначувала Крайова Управа, яких редакція не могла брати до уваги, бо саме життя їх заперечувало. Назвав опубліковані листи московським патріярхом Піменом, а згодом лист кардинала Рубіна до Патріярха Йосифа і відповідь Патріярха, що опублікував Єпископ Горняк, на які не можна було мовчати і підтакувати, що Папа і кардинал Рубін добре відносяться до ПУКЦеркви. На закінчення подякував усім за співпрацю, а зокрема д-рові В. Пушкареві і Ярославові Климові.

За Контрольну комісію з переведеної контролі звіт прочитав Теодор Крочак і запропонував, щоби Крайовій Управи, адміністрації і редакції журнала „Патріярхат" уділити абсолюторію. За Товариський суд звітував Володимир Сенежак, який відмітив, що у звітовому часі не було жадних судових справ.

По закінченні звітувань відбулась широка і ділова дискусія, у якій взяли участь Оксана Бережницька, Стефанія Бережницька, Дарія Кузик, Іван Ярош, Василь Пасічняк, Марія Клячко, Луцишин, Ковалишин, Роман Крупка, Р. Гайда, В. Сенежак, Р. Данилевич, Т. Крочак, С. Клюфас, О. Пришляк, Ярослав Щербанюк, Мирослав Лабунька, Юліян Головчак, В. Медуха й інші. Після закінчення дискусії уділено уступаючій Управі абсолюторію.

Звіт Верифікаційної комісії подав Ю. Головчак, який сказав, що на З'їзд зареєструвалось 50 делегатів з 76-ма мандатами. До речі, тільки відділи, що є віддалені понад 300 миль від місця З'їзду мають право передавати свої голоси. За Резолюційну комісію звіт склав Р. Данилевич. Він підкреслив , що комісія не мала часу зійтися для опрацювання резолюцій, тому подав загальні думки й сугестії, які повинні увійти до резолюцій, а пізніше комісія їх випрацює і подасть до загального відома. Пропозицію Р. Данилевича прийнято.

Відтак приступлено до виборів нової Управи. Номінаційна комісія, що її очолював В. Колодчин, далеко перед З'їздом була висунула на голову Управи мґр Дарію Кузик і її кандидатура була потверджена на засіданні Управи в Дітройті 22-го січня 1983 року. Щойно кілька днів перед З'їздом Д. Кузик повідомлено, що вони її більше не висувають на голову, бо мають іншого кандидата. У виді такої ситуації на З'їзді були поставлені дві кандидатури на голову. Номінаційна комісія поставила на голову Крайової Управи інж. Олександра Пришляка, а Дарія Миндюк — Д. Кузик. У голосуванні більшістю голосів перейшов О. Пришляк.

М.Галів подав внесок — вибрати редактора „Патріярхату" окремо. Пропозицію прийнято. На редактора журнала „Патріярхат" знову вибрано М. Галіва.

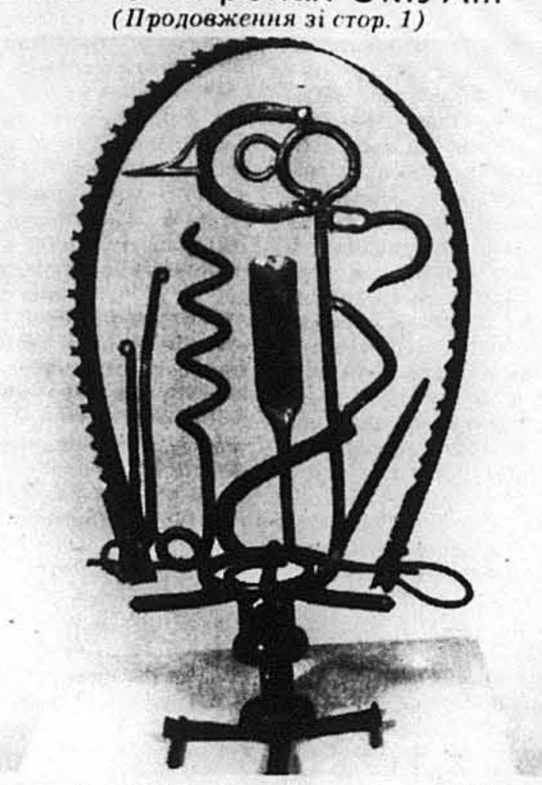
Після цього обрано такий склад Управи: Оксана Бережницька (Баффало), Рома Гайда (Коннектикат), Юліян Головчак (Філядельфія), Василь Колодчин (Дітройт) Роман Левицький (Філядельфія), Василь Пасічняк (Морріставн), Ева Піддубчишин (Ню Йорк), Володимир Пушкар (Філядельфія), Анатолій Ромах (Дітройт) і Леонід Рудницький (Філядельфія); Контрольна комісія: Богдан Лончина, Ярослав Пастушенко, Роман Крупка, Теодор Крочак і Роман Ярош. Товариський суд: Юрій Старосольський, Микола Барусевич, Тарас Смайло-Кульчицький і Марко Лонкевич); Рада мирян: Роман Данилевич — голова, Василь Качмар, Роман Осінчук, Роман Смик, Павло Джуль, Михайло С. Тим'як, Ярослав Щербанюк Микола Кунинський, Ярослав Клим, Василь Папіж, Любов Артемишин і Володимир Сенежак.

Предсідник М. Галів привітав новообраного голову інж. О. Пришляка та членів Управи та побажав усім успіху у праці для добра ПУКЦеркви й українського народу і попросив до слова новообраного голову. О. Пришляк висловив слова подяки за вибір і довір'я. Підкреслив, що він на такому пості є новим, але постарається все зробити, що буде в його силах та просив усіх до щирої й дружньої співпраці.

Після слова голови нової Управи учасники З'їзду давали свої пропозиції і сугестії щодо майбутньої праці. М. Галів в імені Президії подякував усім за участь у З'їзді, ділових нарадах та закликав, щоб новообраній Управі дати повну підтримку. З'їзд закінчено молитвою, яку провів о. Маріян Процик.

По 10-ти роках ОМУА...

(Продовження зі стор. 1)

Скульптура А. Перейми — „Птах 'Омега' " (колекція М. Плавюка).

скульптура — у роках 1967-1968 у школі спаяння Гобарт вона студіювала спаювання металів для мистців — і сьогодні в Огайо А. Перейма є більше знана із величезних спаяних металевих скульптур чим із акварель. Колекції її праць є в Дейтонському інституті мистецтва, Українському Інституті Модерного Мистецтва в Чикаґо, Ілл., колекції Йосифа Карч у Канаді, Ентоні Госвел у Дейтоні, Огайо, та в багатьох приватних домах. Її праці для розпродажу знаходяться в Маямському університеті-Мідлтавнському кемпусі з 1980 року, на Паблік Сквер у Трой, Огайо, Роберт Маєрс компанії у Дейтоні. Живучість А. Перейми навіть виходить поза береги її творчости, вона бо належить до Об'єднання Українських Мистців Америки, до Проєктувальників і ремісників Огайо, займає становище координатора програми Спаяння для артистів у школі Гобарт для спаювання металів у Трой, є членом-мистцем Дейтонського інституту мистецтва, як теж членом Ради Директорів Українського Модерного Мистецтва. Про популярність мисткині засвідчують різнородні рецензії в американських газетах, як теж згадка про неї Ричарда Н.Кемпмена, де він у своїй книжці п. з. „Скульптури під відкритим небом", інформує про скульптури А. Перейми.

Повертаючись до інформацій про свою теперішню виставку, А. Перейма сказала, що коли переглянути список її виставок, то впадає в око, що багато з них, як і оця що невдовзі буде, завжди відбувалися у великодньому часі. „Причиною цього є факт, — пояснила мисткиня, що головною темою моїх праць є писанка. Користуючись символікою писанки з великою приємністю я вживаю писанку як головну форму в моїх композиціях. Писанкові взори і кольори — це одне із моїх найбільших зацікавлень. Тому, й коли випрацьовую композиції і кольори, свідомо користуюсь усім моїм знанням українського народного мистецтва, а особливо писанки. Але при цьому хочу зазначити, що я не вважаю себе знатоком українського мистецтва — я прямо ним захоплена і постановила це захоплення використати як рушійну силу до моєї творчости".

На виставці в травні, — пояснила мисткиня, — вона виставлятиме 15 металевих скульптур. Можна їх — за окресленням самої мисткині, — поділити на дві групи: п'ять її праць буде геометричних, а біля десяти інших скульптур — зображуватимуть „птахів", зроблених із знайдених предметів, переважно із рільничого знаряддя. Геометричні скульптури мають характер абстрактів, а в скульптурах „птахів" можна буде розпізнати — журавля, когута, сороку та інших. Крім скульптур показані будуть також акварелі, розміром 24x18 інчів; їх мисткиня називає „Пісні", часто бо вони основані на текстах українських народних пісень. На виставці теж можна буде оглянути рисунки кольоровим олівцем, вони, більше як попередні праці А. Перейми, основані на писанкових узорах. З прикладного мистецтва мисткиня виставить 24 керамічні миски, що поділяються на дві групи: одні червоно-чорні, другі — біло-чорні. Червоного кольору миски — вироблені з червоної глини, а на чорних — ґлязура.

Окремішнє місце на цій багатій виставці займатиме 10-20 зовсім нових праць, що їх А. Перейма називає „Поезіями". „Ці 'Поезії' я почала 'писати' два роки тому. Процес простий: рахую букви кожного слова у віршах знаних поетів,(наприклад: Б. Антоновича, чи Л. Костенко),і за кожну букву 'пишу' символ, звичайно зірку, наприклад, коли є сім букв у слові, то я рисую сім зірок. Ця процедура довга, але надзвичайно приємна. А що підставою моєї мистецької творчости є дерево, звідкіля виростає завжди нова галузка, то 'Поезії' — це теж галузка в мистецтві від мого дерева", — сказала, усміхнувшись, А. Перейма. „А як не покине мене відвага, — докинула мисткиня, — то покажу кілька праць еротичного характеру, темою яких є "Адам і Ева" чи „Лада і Лебідь".

Розглядаючи різноманітність мистецьких праць А. Перейми, за її власним окресленням — „нових галузок від дерева її творчости", можна сподіватися оригінальної і багатої виставки, на якій глядач різних зацікавлень і уподобань — знайде для себе те, що саме його найбільше приманює.

Виставка Аки Перейми, на якій вона буде ввесь час присутня, розпічнеться у неділю, 1-го травня ц.р., в годині 1-ій по полудні, в Ґалерії ОМУА, 136 Друга авеню в Ню Йорку,і триватиме до п'ятниці, 13-го травня ц.р., включно; в будні дні виставка буде відкрита від 6-8-ої години вечора, а в суботу та неділю від 1-ої до 8-ої години вечора.

Успішний концерт студентів в Баффало

Вже від чотирьох років Український Студентський Клюб при університеті Баффало, Н.Й., влаштовує успішні концерти для академічної спільноти, як і для місцевого суспільства взагалі, щоб запізнати довкілля із українською культурою, а при цій нагоді поінформувати про багатосторонню боротьбу українського народу із московським окупантом та виявити солідаризування з нею української студіюючої молоді. Ці концерти також дають нашим молодим талантам неабияку нагоду виявити себе перед ширшою публікою, як загальноамериканською, так і місцевою українською.

Цьогорічна управа УСК виявила велику ініціятиву в організації української студентської громади в цьому університті, зокрема по лінії поширення української підметности в університетському суспільстві, щоб не тільки дати йому відчути українську присутність, але й впливати на університетську атмосферу, щоб розвивати можливості включення й українських студій в процес університетської діяльности. Енерґійна голова Клюбу студентка Марта Шоробура із Сиракюз разом із Лідою Цьолко, скарбник, і Христиною Коритник, секретар, присвятили чимало уваги саме питанню виявлення живучости української посеред українського студентства у Баффало. Концерт „Луна України", який вони зорганізували 27-го лютого 1983 року, був зенітною точкою їхньої „українозаційної" праці під час біжучої каденції. Він був добре запляновaний, а ще краще виконаний. Найважливіше було тут те, що його виконавцями була виключно молодь, а в тому числі українські студенти того ж університету.

Мистецька частина почалася о 4-ій год. по полудні в залі театру Кетерин Корнел, Емгирст кемпус. Заля амфітеатральної форми була виповнена в більшості провідними людьми української громади в Баффало; честь їм і хвала, що вміють так щедро підтримувати наших молодих людей в їхніх перших, але важливих починах. Було там немало й чужинців.

Програму розпочато американським національним гимном, після чого Марта Шоробура, голова Клюбу, привітала присутніх. Програмою майже професійно провадила Ліда Цьолка, а публіку, зокрема українську, „розпирала" гордість за виступаючу молодь, та ще за такі молоді таланти як, наприклад, брати Іван і Григорій Доценки, які виконали фортепіяновий і скрипковий дует. Вони обидва є студентами університету Баффало. Член Клюбу Ліда Гвозда при власному акомпаньяменті на гітарі проспівала три українські лемківські пісні, а інший член Клюбу, Іван Яремко, бездоганно виконав на фортепіяні „На прощання". Студент місцевого університету Давид Біловус виконав на піяні три музичні твори.

Проф. д-р Іван Гвозда із Сиракюз говорив про значення України в контексті сучасних світових подій на тлі її історичного змагу за свою незалежність і державну суверенність. Спеціяльним доповненням концерту були бандуристи „Кобзарі" із Сейнт Кетеринс, Канада. Всі вони члени ОДУМ-у, та під високопрофесійним керівництвом Ольги Метулинської. Українські народні танці виконали молоді члени танцювального ансамблю „Дунай", також із Сейнт Катеринс, під керівництвом Ореста Самця. Концерт закінчено українським національним гимном.

Концерт був надзвичайно успішним, якщо дивитися із точки зору цілі його, яку поставили члени студентського клюбу. За це їм належиться щиросердечна ґратуляція. Вдяка належиться також українському громадянству Баффало за велику підтримку студіюючої молоді на його терені, а також належиться подяка й відповідним університетським чинникам, що так щедро допомогли Управі Клюбу успішно зреалізувати концерт. Хвала Богу, таки українському роду нема переводу.

І.Г.

ГРОМАДСЬКИЙ КОМІТЕТ ОЛБАНСЬКОЇ ОКРУГИ

У „Свободі" ч. 68 з 13-го квітня була поміщена інформація про Громадський Комітет Олбанської округи для вшанування жертв голоду в 1932-33 роках в Україні. Серед згаданих в інформації 36-ти організацій, автор інформації І.Д. пропустив нове активне товариство — Американці в Обороні Людських Прав в Україні, члени якого включилися у працю Громадського Комітету, невтрального і незалежного від обох крайових комітетів, що об'єднав всі існуючі організації Олбанської округи.

Учні УМІ здобули перші місця в компетиціях

Півторічна послідовна праця комітету, що займався підготовкою 13-их річних компетицій в організації Асоціяції вчителів в Ню Йорку увінчалась повним успіхом в днях 30-го січня, 27-го лютого і 13-го березня.

Мені було дуже приємно працювати з членами комітету, який очолювала молода енергійна вчителька югославського походження Джоен Буячік. До комітету входили, крім неї, вчителі: Адель Вілліямс, Ельма Адамс, д-р Джан Ґорман і Таїса Богданська. Цьогорічний комітет впровадив в компетиціях деякі зміни, а саме: приписаний вік учня в поодиноких категоріях, та закликав в бюлетені Асоціяції вчителів музики, щоб учителі зголошували тільки талановитих учнів, бо програма складніша, ніж минулими роками. Компетиції під наголовком „Ґраціозність і вогонь XIX і XX сторіччя" були поділені на 7 категорій для учнів від 6-и до 18-ти років життя.

Поміж вибраними творами для поодиноких категорій були вперше в Ню Джерзі прийняті твори українських композиторів, з яких п'ять у категоріях, а три (Українська народна пісня Косенка, Український танок Барвінського і Скерціно Фоменка) як додатковий твір, який судді роздавали при іспитах тим учням, що були допущені до фіналу в трьох найвищих категоріях.

Цей додатковий твір (так зв. „тест піс") мусіли фіналісти вивчити протягом двох тижнів і виконати його разом з приписаною програмою у фінальних змаганнях.

До прелемінарних іспитів, які відбувались 30-го січня в залях стейтового коледжу Монтклєр, зголосили своїх учнів 47 учителів стейту Ню Джерзі, з того дві вчительки УМІ - Галя Клим 12-ро учнів і Таїса Богданська 4-ро учнів. Всіх зголошених учнів було 170. Судді Рут Ренделман, Сем Голянд, Люїз і Біл Шендл переслухували поодинокі категорії учнів і найкращих призначували до фіналу.

З усіх 170 учнів вибрано до фінальних змагань 62 учні, які репрезентували 27-ох учителів. В клясі Галі Клим дійшли до фіналу Стефанія Мекейдо, Меланія Бонакорса, Віра Фарміґа, Міріям Худьо, Марія Цяпка, Надія Дац, Аполлон Григорович, а в клясі Т. Богданської — Зеня Гельбіґ, Адріяна Гельбіґ і Анна Еммер. Шкода, що через недугу Марія Цяпка, кляса Г. Клим, не брала участи у фінальних іспитах.

Фінальні змагання були заплановані на 13-го лютого, але з огляду на сніговію перенесено їх на неділю, 27-го лютого, від год. 9-ої ранку до 5-ої год. по полудні. Фінал цей відбувається прилюдно і справді урочисто. На естраді акустичної авдиторії Монклєр коледжу, на концертовому фортепіяні Стайнвей фіналісти поділені на категорії, від наймолодших почавши до молодих мистців включно, виконують приписані твори.

Учителі, батьки учнів і гості слухають в напруженні. З-заду залі за столом сидять три судді: цього року — Білл Вуксінґ, Мирі Презент і Елкс Кіркпатрік. Виконання всіх фіналістів було на високому рівні, тому, як заповіла Джоен Буячік, суддям тяжко вибрати переможців, серед учнів, що дістануть перше або друге місце в категорії.

Після прослухання двох перших категорій Джоен Буячік проголосила вислід, роздала фіналістам свідоцтва та завваги суддів. І так в першій категорії „Б", в якій була приписана „Вечірня зірка" Сулими Стравинського і „Баба і курчата" Соневицького перше місце здобула 6-річна Зеня Гельбіґ, кл. Т. Богданської; в категорії другій „Б" — „Поважна хвилина" Ґурліта і „За метеликом" Косенка, перше місце дістала 9-річна Мелянія Бонакорса, кл. Галі Клим. У категорії третій „А", в якій до виконання був призначений технічний твір „Гра кісточками" Пінто, та настроєві варіяції на тему „Їхав козак за Дунай" Савицького, перше місце одержала 11-річна Мірям Худьо, кл. Галі Клим В категорії п'ятій „Ц", де виконувались Ноктюрн Ліста і Токкатіна Косенка д-моль перше місце здобув філіппінець Вальтер Тамбор, а друге місце — Аполлон Григорович, кл. Г. Клим.

Мені особисто було дуже цікаво прослухати всіх фіналістів, а особливо виконання українських композицій американськими студентами різних рас і національностей, хоч би „Українська пісня" Косенка виконувалась 12 разів, „Танок" Барвінського - 9 разів, „Скерціно" Фоменка - один раз. Шкода, що через технічну складність ніхто з учнів не підготовив до компетиції „Гуцульської Токкати" Кос-Анатольського, яка мала виконуватись 17-річними студентами.

О год. 5-ій по полудні закінчились фінальні змагання, і комітет почав приготовляти програмку для концерту першунів. Прізвища учнів, що дістали другі місця, та їх вчителів були теж подані в програмці.

Концерт переможців відбувся 13-го березня в модерній авдиторії Морріс коледжу в Рандолфі, Н. Дж., на новому 9-футовому Стайнвеї справді святочно. Чотирнадцять талановитих першунів, а між ними троє учнів УМІ, згаданих вище, принесли справжню насолоду численній публіці.

Після успішного концерту всі члени комітету вийшли на естраду, а виконавці по черзі підходили, щоб з рук Джоен Буячік одержати спеціяльні свідоцтва, а від членів комітету — сердечні ґратуляції.

Після роздачі свідоцтв першунам відбулось гарне прийняття, на якому при солодкому ще довго ґуторили щасливі виконавці, їхні батьки, учителі і гості.

Таїса Богданська

Духовний концерт у Клифтоні

Об'єднанні українські православні хори в Ню Джерзі. Сидять: Архиєпископ Марко (посередині), духовенство і Стефанія Дуткевич, координатор концерту. Обабіч стоять дириґенти.

Третій з черги великопісний духовний концерт, який щорічно влаштовує Українська Православна Ліга в ЗСА, Округа Ню Йорк-Ню Джерзі, відбувся цього року в українській православній церкві св. Вознесіння у Кліфтоні, Н.Дж., у неділю, 10-го квітня.

Програму започатковано молитвою „Отче наш" Бортнянського у виконанні місцевого парафіяльного хору ім. Лисенка під орудою Осипа Головацького. Владика Марко, архиєпископ Ню Йорку, вділив численно зібраним вірним своє архипастирське благословення.

Концерти, що їх започаткував три роки тому о. Іван Наконечний із церкви Св. Вознесіння у Мейплвуді, Н.Дж, влаштовуються щороку для фінансової допомоги українському православному таборові „Всіх Святих" у Емлентоні, Па., і Стипендійному фондові ім. Лин Савчук і Шерен Кузбит для молоді Української Православної Ліґи в ЗСА.

У відсутності хворого о. прот. Мирона Пахолка, настоятеля кліфтонської парафії, привітання та вступне слово виголосив о. прот. Тарас Чубенко. Піснею „У Царстві пом'яни нас, Господи" хор ім. М. Лисенка почав свій виступ.

За ним слідували виступи інших парафіяльних хорів: хор катедри св. Димитрія, Картерет, Н.Дж., диригент Марія Телепнева; хор ім. Бортнянського православної церкви Св. Тройці, Ірвінгтон, диригент Дмитро Олійник; хор православної церкви Св. Вознесіння з Мейплвуду, дириґенти о. Іван Наконечний і Леонід Харченко; хор Церкви-пам'ятника Св. Андрія в Савт Бавнд Бруку — дириґенти Тарас Павловський і Наталка Павловська; і хор Української Православної Семінарії Св. Софії із Савт Бавнд Бруку, дириґент семінарист Григорій Телепнев.

Семінаристи свій виступ присвятили Блаженнішому Владиці Мстиславові, Митрополитові Української Православної Церкви в ЗСА, з радісної нагоди сповнення йому 85 року життя. Блаженніший Владика своє архипастирське благословення передав у листі до координатора концерту Стефанії С. Дуткевич з Кліфтону.

Зворушливим і драматичним закінченням Літургійного концерту був спів понад 120 хористів під керівництвом Осипа Головацького. Об'єднані разом, вони спільно піднесли свої голоси в молитві „Із Святими упокой", присвячений пам'яті мільйонів українців, жертв штучного голоду в Україні, 50 років тому. Могутній голос протодиякона Володимира Поліщука викликав сльози у зібраних вірних, які, стоячи в жалобі, переживали скорбний спів, що заповнив і сколихнув велику церкву нео-візантійського стилю. Об'єднані хори ще проспівали „Благослови, душе моя, Господа" о. К. Стеценка; „Ой, зійшла зоря" М. Леонтовича зі сольо протодиякона Володимира Поліщука і Стефанії Сікорак, і закінчили програму „Молитвою за Україну" („Боже Великий") Миколи Лисенка.

Поміж кількома сотнями присутіх був духовний дорадник Головної Управи Української Православної Ліґи о. прот. Павло Гринишин із дружиною з Вілмінгтону, Делавер, а теж взяло участь довколишнє православне духовенство. Невимовна краса та успіх цього концерту стали духовним піднесенням для всіх православних українців.

Після програми Відділ Української Православної Ліґи при парафії Св. Вознесіння у Кліфтоні гостив усіх учасників кавою і солодким. Лин Шафранська з Савт Плейнфілду, Н.Дж., є головою Округи Ню Йорк — Ню Джерзі Української Православної Ліґи.

Петро С. Дуткевич

Режим посилює...

(Продовження зі стор. 2)

До речі, як виходить із дальших рядків цієї кореспонденції не надто вже й так „рідшають ряди віруючих" і не бракує теж і „вінчань". Немало труднощів має режимова пропаґанда теж і з євангеликами. Теж і тут, хоч як дуже намагається режим применшити, притінити і приховати впливи „євангелицьких сект" серед молоді, це йому не вдається, і тоді, як кажуть, „вилазить шило з мішка" у самій совєтській пресі. Так, наприклад, писав у „Молоді України" 20-го лютого ц. р. Н. Черненко у статті п. н. „Гра чужими долями", що хоч „переважна частина віруючих кіровоградської та знам'янської групи прихильників Ради церков ЄХБ — люди похилого віку, а все ж серед них є молодь. Здебільшого, це діти з сімей віруючих або ж люди з хиткими переконаннями, яких ловці людських душ обплутали павутинням..." Що, однак, зосібна бентежить і страхає режим, це те, що як сказано у цій же статті „нелегальні видання Ради церков ЄХБ на догоду ідеологічним диверсантам Заходу, публікували підготовані Антоновим матеріяли, галасуючи про відсутність свободи совісті, про гоніння на християн в СРСР тощо". Не важко догадатись, що за це Антонова з м. Знам'янки судили і йому „було винесено вирок — суворий...", так само як і іншим „прихильникам Ради церков".

Впарі з посиленням атеїстичної кампанії, зросли теж намагання поширити і утвердити „нові радянські обряди", завданням яких є витиснути і заступити релігійні. Для цього існує окрема „Комісія по радянських традиціях і обрядах" при Раді міністрів УССР. Її очолює зараз М. А. Орлик, заступник голови Ради міністрів УССР. Як подала „Робітнича газета" з 20-го березня ц. р., 19-го березня ц. р. вона виступила з доповіддю про „Досвід провадження соціялістичної обрядности та завдання її дальшого розвитку на сучасному етапі" у Миколаєві, на республіканському зональному семінарі-практикумі. У стосовній кореспонденції говориться, що „доповідач і промовці підкреслювали, що нова обрядність поставлена у нас на державну основу, займає важливе місце в комплексі засобів ідейно-морального виховання, виконує гуманні атеїстичні функції... Завдання полягає в тому, щоб послідовно і творчо впроваджувати і пропаґувати (ці обряди), залучаючи до цієї справи найширші кола громадськости".

У пляні атеїстичної пропаґанди, останньо совєтська преса також скріпила атаки на поодиноких священиків і віруючих, очорнюючи їх, як правило, алькоголіками, неморальними ітп. Зосібна закид алькоголізму — є улюбленою „калькою" антирелігійних авторів. Прикладом може послужити „стаття" Ю. Спиридонова „Спокуса, або світська хроніка духовної особи в „Робітничій газеті" з 20-го березня ц. р. про о. Віктора Локтєва, православного священика, чи „нарис" І. Скрутеня „Просто мокра копія" в тій же „Робітничій газеті" з 13-го березня ц. р., „націлений" проти п'ятидесятників.

Водночас в останньому часі посилилася теж атеїстична пропаганда, яка подекуди одверто признається до труднощів, що вона їх зустрічає у своїй роботі. Як приклад, варто згадати про допис М. Біднини, про село Бармашове Миколаївської области, п. н. „На атеїстичні теми, — контрасти", в „Радянській Україні" з 3-го вересня м. р. Він пише: „У селі час-од-часу відбуваються обряди хрещення дітей. Як же відреагувала на це парторганізація?" Перераховуючи всі „міроприяття" у цій справі, як „принципові розмови з батьками", „комплексний план роботи з атеїстичного виховання" ітп, кореспондент нарікає, що „серед лекторів — атеїстів покищо, на жаль, безплідно дискутується питання: а що це таке — індивідуальна робота з віруючими". А далі: „У Бармашівській сільській раді самозаспокоєно твердять, що останньо багато років у селі не зареєстровано жодного вінчання, що молодь церкву не відвідує... І разом з тим — обряд хрещення... Чому невіруючі молоді люди, одружившись, дозволяють своїм батькам про всяк випадок охрестити їхніх унуків? Що це, як не здача власних атеїстичних позицій?"

В Ню Йорку померла Анастазія Пирська

Св.п. Анастазія Пирська

У понеділок, 4-го квітня 1983 року, померла в Ню Йорку по довгій недузі св.п. Анастазія Пирська, народжена Харачко, дружина відомого купця й громадянина Михайла Пирського.

Покійна походила з села Жовтанці, жовківського повіту, де поребувала до останньої війни. Не бажаючи жити під совєтською окупацією вона виїхала на Захід, звідки в 1949 році, разом з масою переселенців, виїхала до Америки. Жила в Ню Йорку, де й познайомилася з Михайлом Пирським й одружилася з ним у церкві св. Юра. Її чоловік, колишній купець у Жовкві, а з 1933 року у Львові, після переселення до Америки, в тому самому році, що й вона, спочатку працював у фабриці попірос, а в 1956 році вів власну крамницю одягу на Першій авеню, посеред української дільниці міста. Покійна допомагала йому й, не дивлячись на довгі години праці, знаходила час на жваву участь у громадській роботі, а передусім, на допомогу тим, що потребували помочі, в чому брав жваву й щиру участь її чоловік.

Михайло Пирський змалку був відданий громадській праці й завжди готовий до жертви для загального добра. Як вояк австрійської армії він перебував у часі розпаду царської Росії в Україні, де й після демобілізації австрійських окупаційних військ не повернувся до Галичини, як більшість українських вояків, але негайно зголосився до війська Української Народньої Республіки й в її рядах перебув всі визвольні змагання, включно до Зимового походу. Після повернення додому він брав участь у громадському житті, зазнавши багато переслідувань від польської окупаційної влади. Після небезпеки поновної окупації Галичини совєтами, Михайло Пирський виїхав на Захід, де жив у Авґсбурзі, звідки переселився до Америки й осів у Ню Йорку.

Обидвоє Пирські заслужилися для української громади не лише активною участю в громадській роботі, але, і то передусім, як справжні щедрі меценати. Не було великої громадської акції чи потреби, щоб вони обоє не пожертвували з власної волі, без сторонньої принуки, щедрі, не раз дуже прикладні суми. Про це можна було почути на обох парастасах, які були відправлені в похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку 7-го й 8-го квітня, після відправлення яких представники громадських установ щиро прощали св. п. Анастазію Пирську й складали вислови співчуття її чоловікові. Всі вони в один голос підносили їх велику жертвенність для своєї громади, а зокрема для її культурних й наукових потреб. Від Релігійного товариства Св. Софії прощав Покійну д-р Роман Осінчук, висловивши жаль, що відійшла у вічність одна з найбільш відданих громадянок для справи Українського Патріярхату. Від численних рядів молодих українських бандуристів прощав св.п. А. Пирську їх організатор і опікун М. Чорний, підкресливши значення її жертвенности для цієї важливої ділянки нашого музичного життя. Д-р Ігор Гурин склав велике признання подружжю Пирських за особливу опіку українським шкільництвом та допомогу Шкільній Раді, яка ним опікується. Д-р Ярослав Падох подякував Покійній та її чоловікові Михайлові за їх княжий дар для Наукового Товариства імени Шевченка на наукову працю, а особливо для написання й надрукування українською і англійською мовами (в цій останній коштом і заходами Українського Народного Союзу) багатомовної Енциклопедії Українознавства, що її виготували українські науковці поза межами батьківщини під проводом проф. В. Кубійовича.

Св.п. Анастазія Пирська була похована 9-го квітня на цвинтарі св. Андрія в Бавнд Бруку.

Н.Н.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ПАНЬКО ДЖИНДЖУРИСТИЙ, член УНС Відд. 191-го ім. св. Миколая в Трой, Н.Й., помер 8-го березня 1983 року на 87-му році життя. Нар. 27-го липня 1896-го року в Настасовій, Україна. Членом УНС став 1933 року. Залишив у смутку дружину Теклю, сина Івана, дочку Марію Жонич і 5 внуків. Похорон відбувся 11-го березня 1983 року на цвинтарі св. Миколая в Трой, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!
Секретар.

СТЕФАН НОВОШИТСЬКИЙ, член УНС Відд. 379-го ім. св. Юрія в Чикаґо, Ілл., помер 8-го березня 1983 року на 80-му році життя. Нар. 8-го квітня 1903 року в селі Белців, повіт Долина, Україна. Членом УНС став 1950 року. Залишив у смутку дружину Марію, сина Дмитра та шваґра Михайла, дочку Анну з родиною, внуків і правнуків. Похорон відбувся 12-го березня 1983 року на цвинтарі св. Миколая в Парк Ридж, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!
Василь Семків, секр.

ІВАН ҐАРБІНСЬКИЙ, член УНС Відд. 276-го ім. св. Миколая в Еймбриджі, Па., помер 9-го березня 1983 року на 79-му році життя. Нар. 1904 року в Смит Милл, Па. Членом УНС Став в 1945 році. Залишив у смутку дружину Катерину, сина Івана, братів Михайла, Йосифа, Петра і Данила, сестру Анну Мачнер і Марію Соп і п'ять внуків. Похорон відбувся 12-го березня 1983 року на цвинтарі Сильванія Гіллс в Догерті, Па.

Вічна Йому Пам'ять!
Степан А.Іваницький, секр.

МЕРІ ПОЛ, член УНС Відд. 143-го Т-ва „Любов" в Ґрейт Медовс, Н.Дж., померла 15-го лютого 1983 року на 61-му році життя. Нар. 11-го січня 1923 року в Оксфорді, Н.Дж. Членом УНС стала 1941 року. Залишила в смутку мужа Едварда і дітей: Террі, Линн, Ричарда, Даглеса, Лінду, Джеймса і Бруса. Похорон відбувся на цвинтарі „Гиллсайд" в Оксфорді, Н.Дж.

Вічна Їй Пам'ять!
Анна О.Мандзюк, секр.

АЛЬМАНАХ НА 1984 РІК

Як і кожного року, у цьому часі редакція щоденника „Свободи" розпочинає підготовчу працю на, майбутнім Альманахом-Календарем, що в 1984 році буде мати своєю головною темою 90-річчя Українського Народного Союзу. Вже тепер просимо авторів, які бажають бачити свої статті, есеї, оповідання, поезії, художні нариси чи репортажі надрукованими в „Альманаху УНС 1984", готувати такі матеріяли. Реченець надіслання їх до редакції „Свободи" - не пізніше 15-го червня цього року. — Ред.

ТЕНІСОВІ ТУРНІРИ

Тенісова ланка УСЦАК, в порозумінні з управою Союзівки, подає до відома дати цьогорічних тенісових турнірів на оселі УНСоюзу:

2, 3 і 4-го липня — УСЦАК-Схід
6 і 7-го серпня — Подвійна гра
2, 3, 4 і 5-го вересеня — Крайовий УСЦАК
17 і 18-го вересня — Запрошеневий УНС
8 і 9-го жовтня — КЛК